

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS

Predmet:	Zgodovinski geografija in kartografija
Course title:	Historical geography and cartography

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Primerjalni študij idej in kultur, doktorski študij 3. stopnje	Humana geografija	Brez letnika	/
Comparative Study of Ideas and Cultures, doctoral study 3 rd cycle	Human geography	Not specified	/

Vrsta predmeta / Course type: izbirni / elective

Univerzitetna koda predmeta / University course code: P096-25

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje work	Druge oblike študija	Samost. delo Individ. work	ECTS
20	10				150	6

Nosilec predmeta / Lecturer: [red. prof. dr. Matija Zorn](#)

Jeziki / Languages: Predavanja / Lectures: slovenščina, angleščina / Slovenian, English
Vaje / Tutorial: /

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti:

Za vključitev v predmet ni posebnih pogojev. Priporoča se osnovno poznavanje humane geografije, družboslovnih in humanističnih teorij ter raziskovalnih metod.

Prerequisites:

There are no specific prerequisites. Basic knowledge of human geography, social science and humanities theories, and research methods is recommended.

Vsebina:

Koliko in v kakšnem obsegu je geografija »dolžna« zajeti zgodovinska dejstva? Kolikšen pomen je treba geografiji pripisati pri nekdanjem pokrajinskem razvoju? Kako globoko v preteklost se lahko podamo pri geografskih raziskavah? S temi izzivi se sooča zgodovinska geografija (»geografija preteklosti«), veda, ki obravnava geografske razmere v preteklosti oziroma posamezne pokrajinske elemente kot posledico zgodovinskega razvoja ter skuša razumeti »delovanje« preteklih (kulturnih) pokrajin. Kot vir ji služijo: zgodovinska pisna in

Content (Syllabus outline):

To what extent is geography "obliged" to acknowledge historical facts? How important was geography in the past landscape development? How deep in the past can geographic research go? These challenges face historical geography ("geography of the past"), a science that addresses geographical circumstances of the past and studies individual geographical features as a result of historical development, as well as seeks to understand the "working" of past (cultural) landscapes. As sources it uses: historical written in cartographic works, findings from the natural

kartografska dela, dognanja naravoslovnih ved (na primer dendrokronologija, palinologija) in pokrajina sama. Pri obravnavi (kulturne) pokrajine uporablja genetičen pristop.

Kakšno vlogo pri razumevanju geografije imajo stari zemljevidi? Kako na to vplivajo kartografski prikazi skozi čas? Kdaj in zakaj so stari zemljevidi lahko tudi primarni vir? Kakšne geografske, zgodovinske idr. vire podatkov nudijo stari zemljevidi? Zakaj nudijo vpogled v kulturo, geopolitične razmere ter predstavljajo vir za razumevanje in poznavanje preteklih pokrajin? S temi izzivi se sooča zgodovinska kartografija (»kartografija preteklosti«), veda, ki se ukvarja s preučevanjem, analiziranjem in interpretacijo starih zemljevidov.

Študentka oz. študent:

- spozna pomen preteklih pokrajinskih sprememb za razumevanje sodobne pokrajine;
- poglobi poznavanje zgodovine za razumevanje preteklih in sodobnih družbenogeografskih procesov;
- spozna zgodovinsko dimenzijo posameznih pokrajinskih elementov;
- skuša razumeti ali je današnja (kulturna) pokrajina rezultat sodobnih procesov ali daljšega razvoja;
- spozna pomen starih zemljevidov za razumevanje pokrajine;
- znati brati in primerjati stare zemljevide ter njihove kartografske elemente;
- uporablja stare kartografske prikaze kot vir geografskih, zgodovinskih idr. podatkov za razumevanje procesov v pokrajini skozi čas.

sciences (such as dendrochronology, palynology) and the landscape itself. It uses a genetic approach when studying the (cultural) landscape.

What role do old maps play in understanding geography? How are cartographic representations influenced by time? When and why can old maps also be a primary source? What geographical, historical, and other sources of information do old maps offer? Why do they provide insight into culture and geopolitical situations and represent a source for understanding and learning about past landscapes? These are the challenges faced by historical cartography ("cartography of the past"), the science that studies, analyses, and interprets old maps.

Students:

- get to know the importance of past landscape changes to be able to understand contemporary landscapes;
- deepen the knowledge of history to understand past and present human geographical processes;
- get to know the historical dimension of individual geographical features;
- try to understand whether the present (cultural) landscape is the result of contemporary processes or longer development;
- learn about the importance of old maps for understanding the landscape;
- learn to read and compare old maps and their cartographic elements;
- use old cartographic representations as a source of geographical, historical, and other data for understanding processes in the landscape over time.

Temeljni literatura in viri / Readings:

- Atkins, P. J., Simmons, I. G., Roberts, B. K. 2004: People, Land and Time: An Historical Introduction to the Relations Between Landscape, Culture and Environment. London: Arnold
- Baker, A. R. H. 2003: Geography and History: Bridging the Divide. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baker, A. R. H., Billinge, M. (ur.) 1982: Period and Place: Research Methods in Historical Geography. Cambridge: Cambridge University Press.

- Baker, A. R. H., Gregor, D. 1984: Explorations in Historical Geography: Interpretative Essays. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bičič, I., Gabrovec, M., Kupková, L. 2019: Long-term land-use changes: a comparison between Czechia and Slovenia. *Acta geographica Slovenica* 59-2, str. 91–105. DOI: 10.3986/AGS.7005
- Bračič, V. 1998: Historično-geografska dediščina. V: *Geografija Slovenije*. Ljubljana: Slovenska matica, str. 244–269.
- Butlin, R. A. 1996: *Historical Geography: Trough the Gates of Space and Time*. London: Arnold.
- Butlin, R. A., Dodgshon, R. A. (ur.) 1999: *An Historical Geography of Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- East, W. G. 1966: *The Geography Behind History*. London: Nelson.
- Gabrovec, M., Bičič, I., Komac, B. 2019: Land registers as a source of studying long-term land-use changes. *Acta geographica Slovenica* 59-2, str. 83 –89. DOI: 10.3986/AGS.7349
- Gabrovec, M., Komac, B., Zorn, M. 2012: Vpliv sprememb rabe tal na geomorfne procese v zadnjih stoletjih na primeru Zgornjega Posočja. V: *Dolgoročne spremembe okolja 1. Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* 25. Ljubljana: Založba ZRC, str. 101–109. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789612545925>
- Gabrovec, M., Kumer, P. 2019: Land-use changes in Slovenia from the Franciscan Cadaster until today. *Acta geographica Slovenica* 59-1, str. 63–81. DOI: 10.3986/AGS.4892
- Gašperič, P., Šolar, R., Zorn, M. 2020: Kartografski zakladi slovenskega ozemlja = Cartographic treasures of Slovenian territory. Ljubljana: Založba ZRC. DOI: 10.3986/9789610504276
- Gašperič, P. 2022: Zgodovinska kartografija ozemlja Slovenije. *Geografija Slovenije* 37. Ljubljana: Založba ZRC. DOI: 10.3986/9789610505907
- Gašperič, P. 2023: A new standardized methodology for analyzing cartographic information on old maps. *Acta geographica Slovenica* 63-2. str. 63–81. DOI: [10.3986/AGS.10867](https://doi.org/10.3986/AGS.10867)
- Gašperič, P., Babič, S. 2023: The semiotics of cartographic symbols on old maps. *Acta geographica Slovenica* 63-2, str. 51–71. DOI: 10.3986/AGS.10930
- Glamuzina, N., Fuerst-Bjeliš, B. 2015: *Historijska geografija Hrvatske*. Split: Sveučilište u Splitu.
- *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih panog: I. Agrarno gospodarstvo*. Ljubljana: DZS, 1970.
- Götz, W. 1904: *Historische Geographie: Beispiele und Grundlinien*. Leipzig: F. Deuticke.
- Guelke, L. 1982: *Historical Understanding in Geography: An Idealist Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haffke, J. (ur.) 2011: *Historische Geographie: Konzepte und Fragestellungen: gestern, heute, morgen: Festschrift für Klaus Fehn zum 75. Geburtstag*. Bergisch Gladbach: E. Ferger.
- *The History of Cartography*, Knj. 1–6. Chicago: The University of Chicago Press, 1987–2019.
- Ilešič, S. 1950: Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem. *Dela SAZU* 2. Ljubljana.
- Ilešič, S. 1964: Preostanki preteklosti v pokrajini kot element resničnega geografskega okolja. *Geografski vestnik* 36, str. 3–12.
- Klemenčič, V. 1970: Zur historischen Geographie Istriens. *Österreichische Osthefte* 12-4, str. 278–279.
- Kosi, M. 2011: Zgodovinska geografija. V: *Enciklopedija Slovenije* 15. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 172.
- Kučera, Z. 2008: Historical geography between geography and historiography. *Internet Journal of Historical Geography and Environmental History* 5-1, str. 5–13.
- Langton, J. 1988: The two traditions of geography, historical geography and the study of landscapes. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography* 70-1, str. 17–25. DOI: 10.1080/04353684.1988.11879547

- Lučić, J. 1976: Prilog pitanju historijske geografije. Historijski zbornik 29-30, str. 61–76.
- Morrissey, J., Nally, D., Strohmayer, U., Whelan, Y. 2014: Key Concepts in Historical Geography. Los Angeles: SAGA.
- Offen, K. 2012: Historical geography I: Vital traditions. Progress in Human Geography 36-4. DOI: 10.1177/0309132511417964
- Offen, K. 2013: Historical geography II: Digital imaginations. Progress in Human Geography 37-4. DOI: 10.1177/0309132512462807
- Offen, K. 2014: Historical geography III: Climate matters. Progress in Human Geography 38-3, str. 476–489. DOI: 10.1177/0309132513501429
- Petek, F., Fridl, J. 2004: Pretvarjanje listov zemljiško-katastrskega načrta v Gauss-Krügerjev koordinatni. Geografski vestnik 76-2.
- Petek, F., Urbanc, M. 2004: The Franziscan Land Cadastre as a key to understanding the 19th-century cultural landscape in Slovenia. Acta geographica Slovenica 44-1, str. 89–113. DOI: 10.3986/AGS44104
- Pounds, N. J. G. 2009: An Historical Geography of Europe: 1500–1840. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schenk, W. 2001: Historische Geographie. Heidelberg: WBG.
- Urbanc, M. 2002: Kulturne pokrajine v Sloveniji. Geografija Slovenije 5. Ljubljana: Založba ZRC.
- Vrišer, I. 1985: Historična geografija: cilji, pomen in metode. Geografski vestnik 57, str. 73–82.
- Zorn, M. 2007: Jožefinski vojaški zemljevid kot geografski vir. Geografski vestnik 79-2, str. 129–140.
- Zorn, M. 2009: Uporaba zgodovinskih virov pri sorodnih vedah zgodovine. Kronika 57, Izredna številka, str. 383–400.
- Zorn, M., Breg Valjavec, M., Ciglič, R. 2018: Kartografski viri in viri daljinskega zaznavanja ter njihova uporabnost za spremljanje dinamike rečnega toka: na primeru mejnih odsekov Drave in Dragonje. V: Ustvarjanje slovensko-hrvaške meje. Vpogledi 19. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, str. 207–229.

Cilji in kompetence:

Študentka oz. študent:

- spozna teorije, teoretične modele ter metodološke pristope in orodja za poglobljeno in kritično spoznavanje, raziskovanje in razumevanje preteklih (kulturnih) pokrajin;
- spozna uporabo in aplikacijo zgodovinskih pisnih in kartografskih virov za preučevanje preteklih (kulturnih) pokrajin;
- osvoji znanje iz zgodovinske kartografije ter zna na starih zemljevidih prepoznati ter primerjati kartografske elemente;
- razume in vrednoti razmerja med preteklimi in sodobnimi geografskimi procesi;
- razume vlogo človeka in njegovih dejavnosti skozi zgodovino v luči spreminjanja (kulturne) pokrajine;

Objectives and competences:

Students:

- get to know the theory, theoretical models and methodological approaches and tools for in-depth and critical understanding and research of past (cultural) landscapes;
- get to know the use and application of historical written and cartographic sources for the study of past (cultural) landscapes;
- acquire knowledge of historical cartography and are able to recognize and compare cartographic elements on old maps;
- get to understand and evaluate the relationship between past and present geographical processes;
- understand of the role of man and his activity throughout history in the light of changing (cultural) landscapes;

- prepozna naravnogeografske in družbenogeografske procese v pokrajini, ki vplivajo na pokrajinske spremembe;
- pridobi možnost kritične ocene pokrajinskega razvoja v preteklosti.

- recognize physical geographical and human geographical processes in the landscape, which impacted landscape change;
- can critically assess landscape development in the past.

Predvideni študijski rezultati:

Študent oz. študentka:

- pozna temelje značilnosti zgodovinskih sprememb v (kulturni) pokrajini ter pozna vzroke in pokazatelje (kazalce) teh sprememb;
- razume posledice vsakokratnih zgodovinskih sprememb pokrajine ter jih aplicira na sedanost;
- zna vrednotiti pokrajino na podlagi zgodovinskega razvoja ter razume delovanje preteklih (kulturnih) pokrajin.

Intended learning outcomes:

Students:

- know the fundamental characteristics of historical changes in (cultural) landscapes as well as causes and indicators of these changes;
- understand the consequences of any historical landscape changes and can apply them to the present;
- are able to evaluate the landscape in terms of historical development and understand the functioning of past (cultural) landscapes.

Metode poučevanja in učenja:

Oblike dela:

- Frontalna oblika poučevanja
- Samostojno delo študentov
- e-izobraževanje

Metode (načini) dela:

- Razlaga
- Proučevanje primera
- Druge vrste nastopov študentov
- Vključevanje gostov iz prakse

Learning and teaching methods:

Types of learning/teaching:

- Frontal teaching
- Independent students work
- e-learning

Teaching methods:

- Explanation
- Case studies
- Different presentation
- Inviting guests from companies

Načini ocenjevanja:

Daljši pisni izdelki
Javni nastop ali predstavitev
Končno ocenjevanje (pisni/ustni izpit)

Delež (v %) /
Weight (in %)

30
10
60

Assessment:

Long written assignments
Presentations
Final examination (written/oral)

Reference nosilca / Lecturer's references:

- ZORN, M., Ciglič, R., GAŠPERIČ, P. 2022: State borders in the territory of Slovenia during World War II on cartographic materials produced by the occupying forces. V: Occupation Borders in Slovenia 1941–1945. Historia 39. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, str. 205–234. DOI: 10.4312/9789612970062
- ZORN, M., Mikša, P. 2021: Boundary stones and their "hidden" legacy in Slovenia. V: Hidden Geographies. Cham: Springer, str. 233–259. DOI: 10.1007/978-3-030-74590-5_11
- GAŠPERIČ, P., Šolar, R., ZORN, M. 2020: Kartografski zakladi slovenskega ozemlja = Cartographic treasures of Slovenian territory. Ljubljana: Založba ZRC. DOI: 10.3986/9789610504276

- Hudson, P. F., ZORN, M. 2020: The role of historic human impacts on modern environmental processes and management: introduction to special issue. *Land Degradation & Development* 31-17, str. 2529–2532. DOI: 10.1002/ldr.3328
- Kumer, P., ZORN, M., Žorž, G., GAŠPERIČ, P. 2020: From the Great War to interwar fortifications: changing narratives attached to the military landscape in Western Slovenia. V: *Places of Memory and Legacies in an Age of Insecurities and Globalization*. Cham: Springer, str. 247–263. DOI: 10.1007/978-3-030-60982-5_11
- Breg Valjavec, M., ZORN, M., Ribeiro, D. 2018: Mapping war geoheritage: recognising geomorphological traces of war. *Open Geosciences* 10-1, str. 385–394. DOI: 10.1515/geo-2018-0030.